

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань правової політики

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-35-84

В И С Н О В О К

щодо проектів законів про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реєстрації електронного кабінету в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі (реєстр. № 10087 від 25 вересня 2023 року) та про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення обов'язків учасників судової справи (реєстр. № 10087-1 від 2 жовтня 2023 року)

За дорученнями Голови Верховної Ради України від 26 вересня 2023 року та від 2 жовтня 2023 року Комітет з питань правової політики розглянув на своєму засіданні 02 жовтня 2023 року (протокол № 142) проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реєстрації електронного кабінету в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі (реєстр. № 10087 від 25 вересня 2023 року), поданий народними депутатами України Масловим Д.В., Бабієм Р.В. (далі – Законопроект № 10087), а також альтернативний до нього проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення обов'язків учасників судової справи (реєстр. № 10087-1 від 2 жовтня 2023 року), поданий народним депутатом України Павлішем П.В. (далі – Законопроект № 10087-1)

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект № 10087 розроблений з метою уточнення положень щодо реєстрації електронного кабінету в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі.

Так, на виконання зазначеної вище мети у Законопроекті № 10087 пропонується уточнити положення Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України), Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) та Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України), що обов'язок реєстрації електронного кабінету стосується тих органів державної влади та інших державних органів, які зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, а також тих юридичних осіб, які зареєстровані за законодавством України.

На думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, реалізація Законопроекту № 10087 буде сприяти належній реєстрації електронного кабінету в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі.

Згідно з пояснювальною запискою Законопроект № 10087-1 розроблений з метою уточнення окремих обов'язків учасників судової справи.

Так, на виконання зазначеної вище мети у Законопроекті № 10087-1 пропонується уточнити положення ГПК України, ЦПК України та КАС України, що обов'язок реєстрації електронного кабінету стосується тих органів державної влади та інших державних органів, які зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, а також тих юридичних осіб, які зареєстровані за законодавством України.

Крім того, пропонується визначити: якщо зазначеними вище процесуальними кодексами встановлено вимогу щодо зазначення у змісті процесуального документа ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, а також реєстраційного номеру облікової картки платника податків або номеру і серії паспорта для фізичних осіб – громадян України, учасник справи, який є органом державної влади або іншим державним органом, не зареєстрованим за законодавством України як юридична особа, або посадовою особою такого органу, звільняється від обов'язку зазначення таких відомостей стосовно себе.

На думку суб'єктів права законодавчої ініціативи, реалізація Законопроекту № 10087-1 буде сприяти належному виконанню обов'язків учасниками судової справи.

Відповідно до положень статті 15¹ Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 2 червня 2016 року № 1402-VIII (далі – Закон № 1402) у судах, Вищій раді правосуддя, Вищій кваліфікаційній комісії суддів України, Державній судовій адміністрації України, їх органах та підрозділах функціонує Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система (далі – ЄСІТС), що, серед іншого, забезпечує ведення електронного діловодства, в тому числі рух електронних документів у межах відповідних органів та установ та між ними, реєстрацію вхідних і вихідних документів та етапів їх руху; централізоване зберігання процесуальних та інших документів та інформації в єдиній базі даних; обмін документами та інформацією (надсилання та отримання документів та інформації, спільна робота з документами) в електронній формі між судами, іншими органами системи правосуддя, учасниками судового процесу, а також проведення відеоконференції в режимі реального часу та інші функції, передбачені зазначеною статтею, а також Положенням про ЄСІТС.

Подання, пересилання, обмін документами, вчинення інших дій в електронній формі за допомогою ЄСІТС здійснюються з використанням електронного цифрового підпису, прирівняного до власноручного підпису відповідно до закону (частина третя статті 15¹ Закону № 1402).

Положення Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами» від 29 червня 2023 року № 3200-ІХ (далі – Закон № 3200) передбачають внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України та Кодексу адміністративного судочинства України, відповідно

до яких суд направляє судові рішення та інші процесуальні документи учасникам судового процесу до їхніх електронних кабінетів, вчиняє інші процесуальні дії в електронній формі із застосуванням ЄСІТС або її окремої підсистеми (модуля), що забезпечує обмін документами.

При цьому органи державної влади та інші державні органи, а також інші юридичні особи повинні зареєструвати електронний кабінет в обов'язковому порядку. Цей обов'язок стосується органів державної влади та інших державних органів, які не зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, а також юридичних осіб, зареєстрованих за законодавством іноземної держави.

Відповідно до пункту 9 Положення про порядок функціонування окремих підсистем (модулів) Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної систем (далі – Положення), затвердженого Рішенням Вищої ради правосуддя від 17 серпня 2021 року № 1845/0/15-21, процедура реєстрації в ЄСІТС (реєстрація Електронного кабінету, реєстрація офіційної електронної адреси) передбачає проходження запропонованої засобами Електронного кабінету процедури реєстрації з використанням кваліфікованого електронного підпису, та внесенням контактних даних особи, зокрема адреси електронної пошти, номера телефону (в тому числі мобільного), зазначенням інших засобів зв'язку, які забезпечують фіксацію повідомлення або виклику. Пунктом 11 Положення передбачено порядок реєстрації Електронного кабінету фізичними та юридичними особами, для якого обов'язковим є наявність у особи кваліфікованого електронного підпису.

Приписами Закону України «Про електронні довірчі послуги» від 5 жовтня 2017 року № 2155-VIII (далі – Закон № 2155) встановлено процедуру отримання юридичними особами кваліфікованого сертифікату електронного підпису, кваліфікованого сертифікату електронної печатки та кваліфікованого сертифікату автентифікації веб-сайту, зокрема шляхом ідентифікації такої юридичної особи (найменування та код згідно з Єдиним державним реєстром підприємств та організацій України, за якими здійснено її державну реєстрацію).

З огляду на те, що органи державної влади та інші державні органи, які не зареєстровані як юридичні особи та не внесені до Єдиного державного реєстру підприємств та організацій України, не зможуть отримати кваліфікований сертифікат електронного підпису, положення ГПК України, ЦПК України та КАС України щодо обов'язкової реєстрації електронного кабінету потребують уточнення.

Крім того, потребує вирішення проблема залишення без руху процесуальних документів учасників справи, які є органами державної влади або іншими державними органами, не зареєстрованими за законодавством України як юридична особа, у зв'язку із незазначенням у змісті процесуального документа ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України.

Уповноважений Верховної Ради України з прав людини проінформував Комітет про те, що за результатами опрацювання Законопроекту за реєстр. № 10087 цей Законопроект підтримується.

Головне науково-експертне управління апарату Верховної Ради України (далі – ГНЕУ) за результатами опрацювання положень Законопроекту № 10087 не заперечує можливості його прийняття, однак висловлює свої зауваження. Зокрема, ГНЕУ звертає увагу, що запропоновані нові редакції частини шостої статті 6 ГПК України, частини шостої статті 14 ЦПК України, частини шостої статті 18 КАС України дозволяють неоднозначне тлумачення відповідних положень. Згідно з новими редакціями зазначених статей «адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, зареєстровані за законодавством України як юридичні особи ...» – створюється враження, що адвокати, нотаріуси державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти мають бути зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, тоді як вони є фізичними, а не юридичними особами, а тому не підлягають реєстрації як юридичні особи. Крім цього, на переконання ГНЕУ, зазначені положення частини шостої статті 6 ГПК України, частини шостої статті 14 ЦПК України, частини шостої статті 18 КАС України юридично коректніше викладати не як нові редакції зазначених частин, а як внесення до них відповідних змін.

Положеннями Конституції України передбачено, що питання судоустрою та судочинства визначаються виключно законами України (пункт 14 частини першої статті 92).

Прийняття законів належить до повноважень Верховної Ради України як єдиного органу законодавчої влади в Україні (стаття 75, пункт 3 частини першої статті 85 Конституції України).

Члени Комітету наголошують на необхідності доопрацювання Законопроекту за реєстр. № 10087-1 в частині поширення положень частини шостої статті 6 ГПК України, частини шостої статті 14 ЦПК України та частини шостої статті 14 КАС України на територіальні органи органів державної влади та інших державних органів, зареєстрованих за законодавством України як юридичні особи та в частині набрання Законом чинності.

У зв'язку з цим пропонується Закон за реєстр. № 10087-1 викласти в такій редакції:

«Закон України
Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
уточнення обов'язків учасників судової справи

Верховна Рада України постановляє:

1. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1) у Господарському процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст.436):

абзац перший частини шостої статті 6 викласти в такій редакції:

«6. Адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, їх територіальні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи, зареєстровані за законодавством України, реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку»;

статтю 42 доповнити частиною десятою такого змісту:

«10. Якщо цим Кодексом встановлено вимогу щодо зазначення у змісті процесуального документа ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, а також реєстраційного номеру облікової картки платника податків або номеру і серії паспорта для фізичних осіб - громадян України, учасник справи, який є органом державної влади або іншим державним органом, не зареєстрованими за законодавством України як юридична особа, або посадовою особою, яка діє від імені такого органу, звільняється від обов'язку зазначення таких відомостей стосовно себе»;

2) у Цивільному процесуальному кодексі України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст.436):

абзац перший частини шостої статті 14 викласти в такій редакції:

«6. Адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, арбітражні керуючі, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, їх територіальні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи, зареєстровані за законодавством України, реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку»;

статтю 43 доповнити частиною десятою такого змісту:

«10. Якщо цим Кодексом встановлено вимогу щодо зазначення у змісті процесуального документа ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, а також реєстраційного номеру облікової картки платника податків або номеру і серії паспорта для фізичних осіб - громадян України, учасник справи, який є органом державної влади або іншим державним органом, не зареєстрованими за законодавством України як юридична особа, або посадовою особою, яка діє від імені такого органу, звільняється від обов'язку зазначення таких відомостей стосовно себе»;

3) у Кодексі адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст.436):

абзац перший частини шостої статті 18 викласти в такій редакції:

«6. Адвокати, нотаріуси, державні та приватні виконавці, судові експерти, органи державної влади та інші державні органи, зареєстровані за законодавством України як юридичні особи, їх територіальні органи, органи місцевого самоврядування, інші юридичні особи, зареєстровані за законодавством України, реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в обов'язковому порядку. Інші особи реєструють свої електронні кабінети в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, в добровільному порядку»;

статтю 44 доповнити частиною дванадцятою такого змісту:

«12. Якщо цим Кодексом встановлено вимогу щодо зазначення у змісті процесуального документа ідентифікаційного коду юридичної особи в Єдиному державному реєстрі підприємств і організацій України, а також реєстраційного номеру облікової картки платника податків або номеру і серії паспорта для фізичних осіб - громадян України, учасник справи, який є органом державної влади або іншим державним органом, не зареєстрованими за законодавством України як юридична особа, або посадовою особою, яка діє від імені такого органу, звільняється від обов'язку зазначення таких відомостей стосовно себе».

2. Цей Закон набирає чинності з дня, наступного за днем його опублікування, але не раніше дня введення в дію Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами», крім абзаців другого, третього підпункту 2 та абзаців другого, третього підпункту 3 пункту 1 цього Закону в частині обов'язкової реєстрації юридичними особами (приватної форми власності) електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами, які вводяться в дію через сім місяців з дня опублікування Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо обов'язкової реєстрації та використання електронних кабінетів в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі або її окремій підсистемі (модулі), що забезпечує обмін документами».

Обговоривши законопроектів відповідно до статей 93, 100, 101, 111, 114 Регламенту Верховної Ради України, Комітет з питань правової політики вирішив:

1. Рекомендувати Верховній Раді України:

1) включити до порядку денного десятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо реєстрації електронного кабінету в Єдиній судовій інформаційно-телекомунікаційній системі (реєстр. № 10087 від 25 вересня 2023 року), поданий народними депутатами України Масловим Д.В., Бабієм Р.В., та проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо уточнення обов'язків учасників судової справи (реєстр. № 10087-1 від 2 жовтня 2023 року), поданий народним депутатом України Павлішем П.В.;

2) визначити законопроекти за реєстр. №№ 10087, 10087-1 невідкладними та скоротити строки внесення альтернативних законопроектів до початку розгляду питання;

3) за результатами розгляду в першому читанні прийняти законопроект за реєстр. № 10087-1 за основу і в цілому в редакції, запропонованій Комітетом, а у разі прийняття його як Закону доручити Комітету разом з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України здійснити редакційне та техніко-юридичне доопрацювання його тексту. У зв'язку з цим законопроект за реєстр. № 10087 – відхилити.

2. Доповідачем від Комітету з цього питання під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України визначити голову підкомітету з питань виконання рішень Європейського суду з прав людини та альтернативного розв'язання спорів Бабія Р.В.

Голова Комітету

Д.В. МАСЛОВ

